

N:o 8.

Ank. till Riksd. Kansli d. 3 Mars 1869, kl. 1 e. m

Betänkande, angående allmänna bevillningen.

Jemlikt 40 § Riksdags-ordningen får Bevillings-Utskottet härmed afgifva utlåtande i anledning af de inom Kamrarne väckta och till Utskottet hänvisade motioner, hvilka afse förändring af särskilda bestämmelser rörande allmänna bevillningen.

Vid besvarandet af omförmälda motioner har Utskottet ansett lämpligast att följa den ordning, hvartill Bevillnings-stadgans uppställning gifver anledning; och öfvergår således först till

Art. II.A) *Bevillning af fast egendom.*

§ 2.

Paragrafen innehåller: "För all inom riket belägen fast egendom — med undantag af Statens — erlægges af egaren bevillning efter fastighetens uppskattade värde."

I afseende härå har Herr *G. Bjerkander*, hufvudsakligen med afseende å den orättvisa, att "Staten för näryarande af kapital uppbär dubbel bevillning, nemligen både af långifvaren och af låntagaren, som användt penningarne till fastighetsköp", uti en i Andra Kammaren väckt motion, N:o 92, framställt det yrkande: "att, vid bevillnings erläggande för fast egendom, afdrag måtte egaren medgifvas för den skuld, hvori han för egendomen häftar."

Utskottet kan härvid ej underlåta att erinra, hurusom motionärens anförda yrkande synes i viss mån vilja upphäfva nuvarande grunder för den allmänna bevillningen. Den nuvarande fastighetsbevillningen utgår med viss procent af hela

det kapital, som hvarje fastighet efter vissa allmänt gällande värderingsgrunder verkligen motsvarar; den af motionären föreslagna bevillningen skulle utgå med en viss procent endast af det kapital, som den tillfällige egaren deri eger nedlagdt. För närvarande kan man säga, att jordbruksfastighetens afkastning beräknas till tre och öfrig fastighets till fem procent af värdet, hvarefter denna afkastning göres till beskattningens föremål. Enligt motionärens förslag skulle man deremot, genom afdrag af skuldsumman från värdesumman, i räntan på det återstående finna fastighetens nettoafkastning och derefter göra denna egarens inkomst till beskattningens föremål. Fastighetsbevillningen skulle sålunda i sjelfva verket öfvergå till en inkomstbevillning.

Så kan ock vid den föreslagna förändringen anmärkas, att hon ej är nog omfattande, för att kunna anses fullt rättvis. Då yrkandét, att den skuldsatte fastighetsegaren måtte få afdrag för den skuld, hvori han för egendomen häftar, väl egentligen torde åsyfta afdrag för den summa, som af egarens behållna intäkt måste utgå till ränta på i egendomen in-tecknad skuld, så synes icke utan skäl samma anspråk kunna framställas af allt slags inkomst, likaväl af löntagarens som af fastighetsegarens, och det här föreslagna sättet att uppsöka nettoinkomsten böra göras till allmänt gällande regel för all inkomstbevillning.

En sådan rubbning af vår bevillnings nuvarande grunder har Utskottet åtminstone icke nu velat tillstyrka, då den af motionären framhållna obilligheten af en dubbel beskattning af samma kapital icke ensam torde vara tillräckligt skäl för en dylik omstörtning, så mycket mindre, som den dubbla beskattningens orättvisa alldeles icke existerar vid en stor mängd af nuvarande fastighetslån, enär ju Svenska Staten med sin beskattning icke när vårt jordbruks store förläggare, utlandets kapitalister.

Mot den föreslagna åtgärden reser sig dessutom ett annat hinder, som Utskottet ansett sig böra påpeka. Motionären har visserligen icke fullt tydligt uttalat sin mening, men det är klart, att han icke kunnat mena något annat än "in-tecknad skuld", då han begärt afdrag för den skuld, hvori egaren för egendomen häftar; ty in-tecknad skuld är naturligtvis den enda, som inför en taxeringsnämnd kan bevisas vara skuld i egendomen. Men äfven med sådan bevisning torde en uppskattningsnämnd ej vara särdeles långt kommen, då den saknar utvägar att med säkerhet kunna kontrollera, huruvida en befintlig in-teckning verkligen utvisar en vid egendomen häftande skuld, eller om den endast är ett i egarens våld förvaradt värdepapper, afsedt att förminska skattens tunga.

Slutligen har Utskottet besinnat, huru den yrkade förändringen skulle äfven här medföra hvad som alltid har varit inkomstskatternas största olägenhet, nemligen nödvändigheten att intränga i de skattskyldiges affärsställning; och Utskottet vågar förmena, att en sådan undersökning skulle vara en förhatligare åtgärd än den beskattning, som nu ålägges efter beräkning, att hvarje jordbruksfastighet åt sin

egare afkastar 3 procent af sitt värde. Utskottet tager sig friheten påminna, huru denna särdeles låga beräkning af fastigheternas afkastning just åsyftat ett stående bevillningsafdrag, medgifvet i ett land, der jordfastigheterna både af andra allmänna onera och af räntor på ådragna skulder äro mer eller mindre betungade.

Slutligen har Utskottet ansett sig böra fästa uppmärksamheten å den stora olägenhet, som den föreslagna förändringen måste framkalla i afseende å de kommunala utskyldernas fördelning. Det nära samband, som för närvarande råder mellan allmänna bevillningen och de kommunala utskylderna, gör nemligen, att dessa sednare kunde blifva högligen obilliga, om sjelfva deras nuvarande grundval blefve rubbad. De kommunala utskylderna skulle ofta komma att särdeles hårdt tynga de i kommunerna befintliga ograverade fastigheter och de mångenstädes ganska fåtaliga näringsidkarne eller andra för inkomst beskattade; det är till och med icke otänkbart, att här och der på landsbygden två till tre fastighetsegare, eller två till tre näringsidkare finge bära hela kommunalbördan, eller att denna kommunala börda i kommunen icke funne några bärare alls.

Utskottet har, utom de ofvannämnda svårigheterna, här mött ett hinder, hvars undanrödjande faller utom dess befogenhet, enär detta hinder ligger i kommunalskatternas grundande på allmänna bevillningen; men då Utskottet egt att granska den nuvarande bevillningsförordningens grunder, har det vid denna granskning icke kunnat undgå att betrakta de redan stadgade eller nu föreslagna bestämmelsernas verkningar i deras helhet; och här, såsom i åtskilliga andra punkter, har det funnit dessa verkningar vara väsendtligen beroende af detta nära sammanhang mellan kommunernas beskattning och den allmänna bevillningen.

Utskottet får därför till Riksdagen hemställa:

att herr Bjerkanders ofvannämnda motion icke må till någon åtgärd föranleda.

§§ 6 och 8.

Då för närvarande i bevillningsförordningens § 6 stadgas, att för all behållen inkomst af kapital eller arbete erlægges bevillning med *en* procent och i § 8, att bevillning för inkomst af kapital eller arbete *icke* eger rum, när den sammanräknade årsinkomsten understiger Fyrahundra riksdaler, samt att när densamma icke öfverstiger adertonhundra riksdaler, trehundra riksdaler räknas fria från bevillning, hafva nu Herrar *Charles Dickson* och Friherre *C. J. O. Alströmer* hufvudsakligen i betraktande deraf, att bevillningen allt för hårdt synes trycka de mindre bemedlade och att en lindring i dessas beskattning, så vidt möjligt utan minskning af den till Staten ingående bevillningssumma, är af behovet högligen påkallad, den förre genom motion N:o 3 i Första Kammaren, den sednare genom motion N:o 3 i Andra Kammaren föreslagit: att med ändring af bevillningsförordningens 6:te § måtte stadgas: att bevillning för uppskattad inkomst af kapital eller

arbete erlägges, för inkomst intill 800 R:dr med en half procent, för öfverskjutande belopp intill 4,000 R:dr med en procent och för hvad derutöfver belöper med en och en half procent; samt i betraktande af den abnormitet som nu, genom bevillningsafdragets upphörande vid 1,800 R:drs inkomst, uppkommer deri, att en Riksdalers ökad inkomst medför *tre* Riksdalers ökad beskattning, vidare yrkat, att i sammanhang med ofvannämnda förändring den i § 8 mom. 1 nu medgifna frihet från bevilling för 300 R:dr af all inkomst, som ej öfverstiger 1,800 R:dr, måtte utsträckas till hvarje skattskyldigs sammanräknade årsinkomster af kapital eller arbete.

Utskottet har icke kunnat misskänna det lofvärda syfte, som i dessa båda motioner framträder; det har till och med ansett den af motionärerne väckta fråga som ett spörsmål af den yttersta vikt.

Det gäller att kunna bereda en af det angelägnaste behof påkallad lindring åt en hel samhällsklass, som för närvarande endast med yttersta svårighet kan tillfredsställa sina egna anspråk på lifvets nödtröft vid sidan af Statens anspråk på skattebidrag. Det kan svårligen nekas, att då minimum för beskattningsbar inkomst, af åtskilliga anledningar, år 1861 sattes så lågt som till 400 R:dr R:mt, så hade man dermed, äfven för ett land sådant som vårt, alltför mycket nedtryckt anspråken på lifvets oundgängligaste behof. Mest påtagligt är detta förhållande, om man fäster sig vid lefnadsbehofven i de större städerna, der en familj med endast 400 R:dr årlig inkomst utan tvifvel bör hänföras till den obemedlade klass, som knappast kan gifva en inkomstkälla för Staten. Och när man härtill lägger, att från den skattskyldiga inkomsten af 4 eller 500 R:dr skall utgå icke allenast den obetydliga afgiften af 1—2 R:dr till statskassan, utan dessutom äfven de tre-, fyra- eller femdubbelt drygare kommunalutskylderna, hvarigenom de i hög grad knappa tillgångarne komma att lida en minskning af 10—20 R:dr, så är det temligen i ögonen fallande, att samhällets kraf härigenom alltför hårdt träffa den klass, som kan sägas stå vid fattigdomens gräns.

Det gäller vidare att göra ett medgifvande åt rättvisans billiga fordringar på all beskattning. Ty det kan knappast nekas, att genom nuvarande beskattningsgrunder träffas de mindre bemedlade af en proportionelt vida drygare skatt än samhällets lyckligare lottade medlemmar. Då nemligen de personela utskylderna för alla medborgare äro desamma och dessa personela utskylder med inberäkning af mantalspenningar, skyddsafgift, folkskoleafgifter, kurhusafgift och fattigvårdsafgift stiga till ett belopp af 3 à 4 R:dr å hvarje familj af man och hustru, så är det ovedersägligt, att dessa ganska dryga personela utskylder hafva ett större förhållande till den nu beskattade minsta inkomsten än till den större, att de därför, sammanlagda med den allmänna bevillingen och med de isynnerhet för små inkomster ganska tryckande indirekta skatterna, å den mindre inkomsten lägga en mycket betydligare tunga än å den större, och att detta missförhållande sålunda på

något sätt torde böra afhjelpas. Kan det icke ske genom de personela skatternas förminskning, en åtgärd, som för Statens och kommunernas intägter torde för närvarande vara alltför betänklig, så synes det ej kunna annorlunda verkställas än genom en eftergift i inkomstskatten för dem, som af skatterna i deras helhet blifva alltför mycket betungade.

Slutligen gäller det ock att tillgodose klokhetens kraf, som bjuder att icke fordra så mycket, att man derigenom går miste om allt. Under nuvarande förhållanden händer det tyvärr alltför ofta, isynnerhet i de större städerna, att skattebördan, der hon trycker för hårdt, måste lindras genom afkortning, och denna afkortning borttager då på en gång hela skattebeloppet, såväl inkomstbevillningen som de personela utskylderna. En lindring i inkomstbeskattningen, som möjligen kunde medföra en nedsättning i afkortningarnes belopp, skulle då ock med det samma åt Staten och kommunen bereda större säkerhet för utbekommande af dessa personela utskylder, hvilka nu vid bevillningsafkortningarne gå förlorade tillsammans med det öfriga.

Som en ytterligare anmaning till denna frågas behjertande framställer sig dessutom den icke helt och hållet ogrundade farhågan, att Statsverket en gång torde komma att kräfvä en bevillningsprocentens allmänna förhöjning; och det redan nu kännbara behovet af skattens billigare fördelning torde för sådan händelse böra på förhand vara afhjelpat för att icke den ökade bördan måtte blifva alltför tryckande.

De båda motionärerne hafva tydligen haft dessa missförhållanden i sigte och sökt att dem afhjelpa genom bestämmelser, som skulle medföra en välbehöflig lindring för de mindre bemedlade utan att alltför mycket stöta emot de anspråk, som i öfriga hänseenden kunna ställas på denna inkomstskatt. För att minska bevillningens mest kännbara tyngd hafva de för inkomsterna intill 800 R:dr yrkat afgiftens nedsättning till en half procent af inkomsten; för att icke denna skattnedsättning måtte möta det svåra hindret af hela bevillningssummans betydliga förminskning, hafva de föreslagit att höja den normala bevillningsprocenten från 1 till $1\frac{1}{2}$ procent; för att icke denna temligen höga beskattning helt hastigt skulle träffa de medelmåttiga inkomsterna, hafva de för inkomsterna mellan 800 och 4,000 R:dr bibehållit deras nuvarande afgift af 1 procent; för att undvika det af dem öfverklagade missförhållandet af bevillningsafdragets upphörande vid en inkomst öfver 1,800 R:dr, hvarigenom en förökad inkomst af 1 R:dr verkligen medför ökad skatt af 3 R:dr, hafva de velat utsträcka bevillningsafdraget till alla inkomster.

Motionärerne hafva sålunda tydligen beräknat, att den förhöjda afgiften för inkomsterna öfver 5,100 R:dr (vid hvilka förökningen först inträder) skulle motväga den stora förminskningen i bevillning för inkomsterna under 800 R:dr, eller, med andra ord, att minskningen i landsbygdens och småstädernas inkomstbevillning skulle motvägas af tillökningen i de större städernas. Denna förutsättning har Utskottet

funnit bekräftad af en provisoriskt anställd uträkning för Lidköpings fögderi och Lidköpings stad, der bevillningssumman skulle nedsättas från 2,185 R:dr till 1,636 R:dr och från 4,693 R:dr till 4,414 R:dr. Å andra sidan åter har en uträkning för Halmstad visat en förökning från 7,691 R:dr till 7,972 R:dr och högst sannolikt är väl, att i städer, sådana som Stockholm, Göteborg, Malmö och Norrköping, en ganska betydlig förhöjning skulle inträffa. Huru förändringen på det hela skulle taga sig ut, kan dock knappt utan en vidlyftigare beräkning bestännas, och en sådan beräkning har Utskottet ej funnit skäl att verkställa, enär det af åtskilliga anledningar ej kunnat förena sig i motionärernes yrkande. Det erkänner villigt, att motionärerne på ett fyndigt sätt sökt lösa den föresatta uppgiften, och anser lika med dem för ganska sannolikt, att de skulle hafva lyckats undvika den svåra stötestenen af statsinkomsternas förminskning. Icke heller har Utskottet i deras motivering funnit någon bestämd sträfvan att i strid mot nuvarande grunder för bevillingens utgående förorda en verkligt progressiv beskattning. Men då de likväl yrkat en skatteförhöjning till $1\frac{1}{2}$ procent för alla inkomster från och med 4,000 R:dr, har Utskottet för detta yrkande ryggat tillbaka, fruktande, att nästa gång ännu en ytterligare förhöjning skulle kunna begäras för inkomsterna öfver 6 eller 10,000 R:dr och så vidare i oändlighet, hvarmed vi naturligtvis vore inne på den progressiva beskattningens farliga och, enligt hvad erfarenheten ådagalagt, ohållbara stråt.

Inom Utskottet hafva dock, i betraktande af frågans vigt, gjorts åtskilliga försök att på annan väg lösa motionärernes uppgift. Der har framställtts ett förslag till den önskvärda lindringens åvägbringande genom att, åtminstone i vissa större städer, höja den beskattningsbara inkomstens minimum till 500 R:dr, och sålunda för de minst bemedlade rent af efterskänka både den allmänna bevillingen och de derpå grundade kommunala utskylderna. Man skulle derigenom vinna, bland annat, äfven minskning i de nu för en viss klass så stora frestelserna till att svikligen undandraga sig erkända medborgerliga pligter. Men deremot reser sig, äfven om man lemnar betänkligheten af statsinkomsternas förminskning derhän, ett annat hinder i vägen, som i våra dagar plägar anses oöfverstigit. Då den kommunala rösträtten är bygd på allmänna bevillingen, skulle naturligtvis en fullständig befrielse från inkomstbevilling medföra en motsvarande förlust af kommunal rösträtt och huru önskvärdt ett sådant utbyte, ur ekonomisk synpunkt sedt, kunde vara, skall det dock utan tvifvel i allmänt medborgerligt hänseende anses såsom särdeles betänkligt.

Ett annat i Utskottet framställt förslag har, med anslutning till motionärernes klander af den nuvarande skilnaden mellan beskattningen af 1,800 R:dr och beskattningen af t. ex. 1,801 R:dr, utgått på en successiv förminskning af bevillningsafdraget från 400 R:dr till 1,800 R:dr, så att t. ex. om inkomsterna

uppgå till 400 R:dr, men understiga 500 R:dr, vore 360 R:dr fria;

”	”	500	”	”	”	600	”	”	350	”	”
”	”	600	”	”	”	700	”	”	340	”	”

o. s. v. i ojemnt nedåtgående skala. Då det emellertid visat sig nästan omöjligt att uppgöra en sådan gradskala, utan att en ganska kännbar förhöjning skulle träffa de medelmåttiga inkomster, t. ex. mellan 1,000 och 1,800 R:dr, hvilka för deras innehafvares samhällsställning icke äro mer än det nödvändiga, så har Utskottet vid detta förslag icke kunnat fästa något afseende.

Ett tredje i Utskottet väckt förslag har åsyftat att utan vidare förändringar i nu gällande stadganden endast till en half procent nedsätta bevillningen för alla inkomster under 800 R:dr. Detta förslag förordar sålunda i afseende å lindringen för de mindre bemedlade alldeles samma utväg, som den af motionärerne framställda; och då det icke, såsom motionerna, vill bereda statsinkomsterna en ersättning genom förhöjd afgift för de mera bemedlade, hvilat det tydligen på den grundtanken, att Staten, utan afseende på sina inkomsters behof, bör skipa rättvisa och billighet åt sina medlemmar. Men det mötes likasom de öfriga förslagen af en betänklighet, hvilken, ehuru på ett annat område, just rör billighet och rättvisa.

Det för Utskottet mest afgörande skälet mot motionärernes såväl som mot öfriga inom Utskottet framkastade förslag till frågans lösning, det skäl, som vägt mer än alla farhågor för statsinkomsternas förminskning, för den kommunala rösträttens inskränkning och för den partiela skatteförhöjningen i motionärernes förslag, det har nemligen framställt sig vid betraktandet af den ifrågasatta förändringens inverkan på den kommunala beskattningens grunder. Det är onekligt, att om den föreslagna bevillningsnedsättningen medgifves åt inkomsterna under 800 R:dr eller till och med åt alla inkomster under 5,100 R:dr, så skulle derigenom äfven kommunens skatteuppbörd af dessa inkomster jemnt lika mycket nedsättas. Följden häraf blefve naturligtvis, att på fastigheterna komme de kommunala utskylderna att falla med så mycket större tyngd, isynnerhet i landsbygdens kommuner, der inkomsterna öfver 5,100 R:dr äro sällsporda; och denna lindring för de mindre bemedlade skulle sålunda kunna betydligt öka de kommunala bördorna för fyrkarne af fastighet, som af den ifrågasatta lindringen icke alls skulle komma i åtnjutande. Här har Utskottet ånyo mötts af det hinder, som reses af bevillningsförordningens ovilkorliga samband med kommunallagarne, ett hinder, som det måste erkänna, men som det icke kan undanrödja.

Af här anförda skäl måste Utskottet till Riksdagen hemställa,
att ofvannämnda motioner icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

§ 9 mom. 1.

Paragrafens första moment har nu följande lydelse: "Bevillning för inkomst af kapital eller arbete påföres:

bankbolag, der bolagets rörelse drifves, vare sig genom hufvudkontor, afdelnings- eller kommissionskontor."

Uti en i Första Kammaren väckt motion (N:o 48) har Herr *A. O. Wallenberg*, under åberopande af sina vid förra riksdagen väckta motioner, N:ris 50 och 51, till Riksdagen hemställt, »det Riksdagen behagade nu besluta, att lottegarare uti enskildt bankbolag, grundadt på Kongl. Kungörelsen den 20 Maj 1864, må i stället för bankbolaget erlägga bevillning för den afkastning, som banklotten lemnat, och att denna bevillning får uppbäras, der lottegarare är mantalsskrifven.»

Sedan motionären numera endast till bankbolag inskränkt sitt vid förra riksdagen framställda yrkande om bolagsvinsters beskattning hos lottegarne, har onekligen en del bortfallit af de skäl, som Bevillnings-Utskottet då hade att mot hans förslag andraga. Men enligt Utskottets förmenande qvarstå dock ännu i all deras kraft åtskilliga af de anmärkningar, som af sistlidna Riksdags Bevillnings-Utskott framställdes.

Utskottet vidhåller sålunda, att delegare i ett bankbolag nödvändigt måste anses såsom idkare af en rörelse: penningehandeln, och att de icke böra betraktas endast som räntheuppbärande kapitalister. Men näring och rörelse skola enligt bevillnings-förordningens grunder beskattas der rörelsen drifves, och denna förordningens grundsats anser Utskottet vara fullt befogad, äfven i afseende å en sådan rörelse som bankernas. Ty då denna grundsats måste hafva sin egentliga anledning deri, att rörelsen anses hafva något samband med och någon förbindelse till den ort, der den drifves, så bör det erinras, att fullkomligt af samma skäl, som t. ex. en grosshandelsrörelse, äfven då delegarne äro å skilda orter bosatte, och ehuru dess verksamhet icke är inskränkt till en enda kommun, ändock beskattas der, hvarest dess kontor är förlagdt, alldeles af samma skäl bör ock en penningehandelsrörelse efter denna grundsats erlägga bevillning å de orter, der dess kontor äro förlagda. Sålänge denna bankindustriens egenskap af rörelse och bolagsmännens egenskap af rörelseidkare fasthållles, torde det därför med vår bevillnings-förordnings grunder vara oförenligt att beskatta dessa rörelseidkare annorstädes, än der rörelsen drifves.

Utskottet har dessutom den bestämda öfvertygelsen, att det af motionären föreslagna uppbördssättet skulle inleda Staten i de vidlyftigaste svårigheter och äfventyr vid skattens uttagande, och denna omständighet torde böra ega en ganska stor vikt för den, som är förpligtad att vid bevillningsgrundernas uppgörande afse Statens billiga fordringar. För öfrigt bör det måhända anmärkas, att motionären genom sitt förslag till förändradt uppbördssätt äfven denna gång synes hafva åsyftat den förändring, att bankbolag måtte endast för det utdelade vinstbeloppet erlägga

bevillning; men då sistlidne Riksdags Bevillnings-Utskott synes till fullo hafva bemött äfven detta yrkande, anser sig Utskottet nu icke behöfva ingå i något vidare yttrande derom.

Slutligen får Utskottet fästa Riksdagens uppmärksamhet derå, att äfven här den allmänna bevillingens nära samband med kommunalskatter och kommunal-lagar låter känna sin tyngd. Det är tydligen de af detta sammanhang härflutna svårigheter i afseende å den kommunala rösträtten och beskattningen, som hufvudsakligen föranledt motionären till det framställda yrkandet, och man finner här ett ytterligare bevis, huru genom detta samband den allmänna bevillingens verkningar, så att säga, utan dess eget förvällande kunna blifva till olägenhet på ett annat område. Men Utskottet, som ur den allmänna bevillingens synpunkt allena haft att pröfva sjelfva förslaget, måste af de skäl, som här äro anförda, till Riksdagen hemställa,

att ofvannämnda motion icke må till någon åtgärd föranleda.

§ 9 sista mom.

Momentet har följande lydelse: »hvar och en annan skattskyldig (påföres bevillning för inkomst af kapital eller arbete) der han är mantalsskrifven.»

Härvid hafva Herrar *Jöns Olsson* och *Åke Andersson* i motioner uti Andra Kammaren (N:ris 34 och 288) till Riksdagen hemställt, den förre:

»att på lämpligt ställe i Bevillnings-förordningen måtte införas den föreskrift, att prest som har tionde, eller annan embetsman, som har arrende af boställsjord eller andra inkomster i andra eller flera kommuner, än der han är boende, bör i hvardera kommunen taxeras för den eller de inkomster, han af samma kommun åtnjuter;»

den sednare:

«att på lämpligt ställe i Bevillnings-förordningen måtte införas den föreskrift, att prest, som har tionde, boställsjord eller annan inkomst i flera kommuner eller socknar inom samma pastorat, bör i hvardera kommunen eller socknen för bevilling af den inkomst, han från desamma uppbär, taxeras, utan afseende på hvar han är bosatt.»

Redan vid sistlidne riksdag hade Bevillnings-Utskottet att påpeka, hurusom Herr *Åke Andersson* i sin då i samma syfte väckta motion bland annat äfven begärt hvad Bevillnings-förordningen i dess 5:te § redan föreskrifver, nemligen boställes taxering i den kommun, der jorden är belägen. Då begge motionärerne nu framkommit med samma yrkande, behöfver Utskottet ånyo endast fästa uppmärksamheten å det obehöfliga i denna deras framställning.

Hvad deras öfriga yrkande beträffar, utgår det, såsom af motionärernas motivering antydes, från den önskan, att kommuner, hvaraf prest eller annan embetsman hemtar inkomster, också i sin ordning af dessa inkomster måtte hemta

bidrag till de kommunala utgifternas bestridande. I den af Herr Åke Andersson förliden riksdag väckta motion var yrkandet utsträckt till alla de tionde-, boställs- eller andra inkomster, som prest af en kommun eger att uppbära, och blef då förslaget, utom af andra skäl, äfven på grund af dess vidsträckthet förkastadt. Herr Jöns Olsson har nu upptagit samma allmänneliga yrkande om beskattning af prests tiondeinkomster och dertill ytterligare begärt, att andra embetsmän må för inkomster m. m. beskattas i den kommun, der inkomsten utgår. Då motionären härvid icke besinnat, att prester och andra embetsmän ofta uppbära vederlags-spanmål, indelt kronotionde och dylikt i kommuner, der de hvarken ega hemvist eller utöfva något slags verksamhet, så är det tydligt, att hans yrkande såsom alldeles ändamålslost icke bör kunna vinna något afseende. Kongl. Förordningen af den 21 Mars 1862 om kommunalstyrelse på landet har i 57 § i afseende å kommunalutskylders uppbärande den bestämda föreskriften, att skyldighet till deltagande i kommunens utgifter åligger 1:o en hvar, som i kommunen eger eller brukar till allmän bevillning taxerad hemman etc.; 2:o en hvar, som i kommun idkar — — till allmän bevillning taxerad näring; 3:o en hvar, som inom kommunen sitt rätta bo eller hemvist har och eger till allmän bevillning taxerad inkomst. Då nu professorer, lektorer och andra embetsmän, som å vidt aflägsna orter uppbära indelt tiondespanmål, eller prester, som utom sitt pastorat mottaga dem tilldeladt vederlag, icke under någon förevändning skulle kunna hänföras till någon af dessa kommunalförfattningens kategorier, så skulle dessa löntagares ställning till kommunernas kassor genom antagandet af Herr Jöns Olssons motion icke det ringaste förändras.

Herr Åke Andersson har sökt åt sin nya motion bereda en lättare väg genom att inskränka sitt yrkande till de fall, då prest har tionde eller annan inkomst af olika kommuner inom sitt eget pastorat. Han synes dervid hafva förmenat sig kunna inpassa den i olika kommuner löntagande presten uti någon af de trenne klasser, hvori kommunallagens 57 § indelar de till kommunen skattskyldige. Utskottet har dock icke kunnat dela denna åsigt. Prest, som i ett annex uppbär tionde, kan icke räknas till dem, som i denna kommun "idka bergsbruk, handel, fabriksrörelse, handtverk eller *annan* till allmän bevillning taxerad näring", ej heller till dem, "som i kommunen sitt rätta bo och hemvist hafva" och ega till allmän bevillning taxerad inkomst.

Enär alltså motionärernas förslag icke torde kunna leda till det enda af dem sjelfva åsyftade resultat, hemställer Utskottet,
att Herrar Jöns Olssons och Åke Anderssons motioner icke af
Riksdagen må bifallas.

Föreskrifter angående (B) Bevillningsafgifternas påförande.1:o. *Bevillningsberedningarne.*

§ 42.

Paragrafen har i nu gällande Bevillnings-stadga följande lydelse: "Ordförande i årets bevillningsberedning bör jemväl inställa sig hos taxeringskomitéen för samma ort och då medhafva de uppgifter och öfriga handlingar, på hvilka beredningen grundat sina förslag. Skulle han eljest icke vara skyldig att, för tjensteåliggandens fullgörande, vid taxeringskomitéen komma tillstädes, må han för sin resa till och från samt vistelse å denna komitées sammanträdesort åtnjuta skjutserättning för två hästar och traktamentskostnadsersättning, beräknad efter fem riksdaler om dagen."

Då Utskottet, i anledning af en genom Herr *B. W. Hessle* väckt motion, funnit sig föranlåtet att vid § 70 föreslå den förändring, som här nedan under omförmälda paragraf är intagen, har det tillika ansett någon motsvarande förändring vid 42 § böra vidtagas, på det att de bestämmelser, som i § 70 blifvit föreslagna rörande skjutserättning och traktamentskostnad för dem, som vid Pröfningskomitéerna sig infinna, icke må alltför mycket skilja sig från bestämmelserna rörande ersättning åt bevillningsberedningarnes ordförande. Endast så till vida har Utskottet ansett sig böra medgifva någon skilnad mellan dessa båda paragrafer, som de korta afstånden mellan de olika orterna i taxeringskomitéernas distrikt icke synas påkalla några särskilda bestämmelser rörande resa på ångbåt eller jernväg, och som någon större traktamentsersättning fortfarande synes böra tillerkännas åt de af mångahanda göromål betungade ordförande i bevillningsberedningarne. Utskottet får derföre till Riksdagen hemställa,

att 42 § af Bevillnings-förordningen må erhålla följande lydelse:

Ordförande i bevillningsberedning bör jemväl inställa sig hos taxeringskomitéen för samma ort och då medhafva de uppgifter och öfriga handlingar, på hvilka beredningen grundat sina förslag. Skulle han eljest icke vara skyldig att, för tjensteåliggandens fullgörande, vid taxeringskomitéerna komma tillstädes, må han, *för sin resa till och från denna komitées sammanträdesort, åtnjuta skjutserättning med 3 R:dr för mil, och under tiden för sin närvaro vid komitéen, traktamentsersättning med 5 R:dr om dagen.*

3:o. *Pröfningskomitéerna.*

§ 70.

Paragrafen lyder för närvarande:

“Å präfningskomitéens sammanträdesort icke bosatte ledamöter i denna komité samt de kronofogdar och andra personer, som enligt stadgandet i § 67, skola från annan ort vid präfningskomitéen sig infinna, äro berättigade åtnjuta ersättning för sina rese- och traktamentskostnader efter beräkning af skjutslega för två hästar från hvars och ens hemvist och tillbaka samt dagtraktamente af Tre Riksdaler, så väl under de, enligt gällande resereglemente, erforderliga resedagar, som under den tid till sådan ersättning berättigad person måste å präfningskomitéens sammanträdesort sig uppehålla.“

Häri har Herr *B. W. Hessle* genom i Andra Kammaren väckt motion (N:o 15) yrkat sådan förändring: att kronofogde må njuta rese- och traktamentsersättning efter resereglementet och andra personer, utan hänsyn till rang eller lefnadsställning, efter beräkning af skjuts för två hästar, men der resan till en del eller helt och hållet sker på jernväg eller ångfartyg efter taxa derå, såsom i resereglementet sägs, och den bestämmelse, som Riksdagen, efter Bevillnings-Utskottets utlåtande, finner skäligt meddela.“

Utskottet har vid präfningen af detta förslag funnit dess yrkande berättigadt för så vidt det afser att i paragrafen införa sådana tidsenliga bestämmelser, att hvarje tjänstförrättare må beräkna sig ersättning endast för de resekostnader han verkligen ådragit sig, men det har icke funnit skäl att föreslå olika bestämmelser för kronofogde och för andra vid präfningskomitéer tillkallade personer, hvarföre Utskottet får till Riksdagen hemställa,

att den med anledning af Herr Hessles motion måtte åt Bevillnings-förordningens 70 § gifva följande lydelse:

Å präfningskomitéens sammanträdesort icke bosatte ledamöter i denna komité samt de kronofogdar och andra personer, som, enligt stadgandet i § 67, skola från annan ort vid präfningskomitéen sig infinna, äro berättigade att under komiténs sammanvaro åtnjuta traktamentsersättning med 3 R:dr R:mt om dagen, samt resekostnadsersättning då resan sker med skjuts till 3 R:dr för milen, men då resan sker på ångfartyg eller på jernväg, med ett belopp motsvarande i förra

fallet afgiften för enkel hyttplats eller, då hytt ej förekommer, en salongsplats, och i sednare fallet afgiften för plats i första klassens vagn.

Uppbörd, Afkortning och Redovisning.

2:o. Uppbörden.

§ 88.

Paragrafen innehåller:

“Husbonde eller arbetsgifvare ansvarar för de vid mantalsskrifningen såsom hos honom sysselsatte uppgifne tjenstehjons eller arbetares personela utskylder, så vida sådane tjenstehjon eller arbetare icke efter andra artikeln skola erlägga bevillning. För hvad husbonde eller arbetsgifvare i följd af honom sålunda åliggande ansvarighet måste utbetala är han berättigad att genom afdrag å den skattskyldiges aflöning eller arbetsförtjänst sig godtgöra.”

Genom en i Första Kammaren väckt motion (N:o 37) har, hufvudsakligen med afseende å de frestelser till svikligt förfarande mot samhället, som af nu gällande föreskrifter uppkallas, och tillika å den stora förlust, som genom de stora afkortningarne tillskyndas både stat och kommun, Herr *J. A. Hazelius* i afseende härå föreslagit: återinförandet af ett lämpligt stadgande i Bevillnings-förordningen derom, att husbonde eller arbetsgifvare, åtminstone i städerna, ansvarar för de hos honom sysselsatte tjenstehjons eller arbetares ej blott personela, utan äfven öfriga utskylder, med rättighet att godtgöra sig genom afdrag å den skattskyldiges aflöning eller arbetsförtjänst.

Utskottet erkänner villigt det trängande behovet af bättre skydd för Statens och kommunernas rätt, af ett säkrare uppbördssätt, af en kraftigare kontroll öfver de medborgerliga pligternas uppfyllande. Den af Herr Hazelius åberopade sorgliga erfarenhet förtjenar onekligen det största afseende, då den ådagalägger att t. ex. inom en uppgifven kommun af omkring 80,000 skattskyldige 33,000 icke betalt sina utskylder. Den utvisar tydligen, att det åtminstone på vissa orter antingen är illa bestäldt med den medborgerliga själfkänsla och pligtkänsla, som förutsattes såsom grund för dessa skattskyldiges fullmyndighet, eller ock illa anordnad genom bevillningens utkräfvande af inkomster, som icke kunna bära denna samhällets tunga. I förra fallet torde åtminstone någon åtgärd böra vidtagas, för att i tid förekomma, att icke denna pligtförgätenhet må varda en inrotad och outrotelig vana, och ingen torde bättre än husbonde och arbetsgifvare kunna utöfva den uppfostrande verksamhet, som här är af nöden. I sednare fallet må väl samhället i den genom afkortningarne

vållade oundvikliga förlusten erkänna ett oundvikligt korrektiv mot inkomstskattens tyngd, men det torde dock vara nödvändigt att åt Staten och kommunerna rädda de intäkter, som de hemta af alla medborgare utan undantag. Och då ansvaret för de personela utskyldernas utgörande redan åligger husbonden eller arbetsgifvaren i alla de fall, då ensamt sådana utskylder äro påförda, så tror sig Utskottet välja en riktig medelväg mellan det nuvarande stadgandet och Herr Hazeliï yrkande, då det föreslår, att husbonde eller arbetsgifvare alltid må ansvara för de personela utskylderna af deras tjenstehjon eller arbetare, vare sig att dessa äro eller icke äro till inkomstbevillning taxerade; Och får Utskottet sålunda till Riksdagen hemställa, att den med anledning af Herr Hazeliï motion må åt 88 § Bevillnings-förordningen gifva följande lydelse:

Husbonde eller arbetsgifvare vare ansvarig för betalning af de vid mantalsskrifningstiden hos honom enligt behörig uppgift sysselsatte tjenstehjons eller arbetares personela utskylder, mot rättighet för husbonden eller arbetsgifvaren att å den skattskyldiges aflöning eller arbetsförtjenst innehålla ett mot de personela utskylderna svarande belopp.

Vid granskningen i öfrigt af Bevillnings-stadgans bestämmelser har Utskottet icke funnit skäl att föreslå andra förändringar än de omförmälda.

Sedan Statsverkets behof blifvit utredda och bevillningssumman bestämd, samt tiden sålunda är inne att meddela yttrande angående de i Bevillnings-stadgan upptagna procent- och sifferbelopp, skall Utskottet uti förevarande ämne göra den slutliga framställning, hvartill förhållandet föranleder, hvilket Utskottet får för Riksdagen anmäla.

Stockholm den 2 Mars 1869.

På Utskottets vägnar:

C. J. Oscar Alströmer.

Reservation:

af Herr *Axel Dickson*: "Då ordförande i bevillningsberedning, enligt § 76 af nu gällande Bevillnings-förordning, eger uppbära ersättning för sitt besvär, anser jag ej skäl förefinnas att bibehålla en olikhet emellan den i §§ 42 och 70 föreskrifna trakamentsersättning; jag får derföre föreslå att den äfven i § 42 bestämmes till 3 R:dr."

Uti förestående reservation instämma Herrar *A. J. Sandstedt*, *Pehr Ericsson* och *J. F. Fredricson*.